

МЕХАНІЗМ ОБЧИСЛЕННЯ ТА СПЛАТА МІСЦЕВИХ ЗБОРІВ

Анотація. Доведено, що місцеві податки і збори мають не тільки загальнодержавне значення, але й європейське визнання. Проаналізовано наукову літературу останніх років, в якій вони досить часто розглядалися у контексті загального плану. Підкреслено недостатність висвітлення проблеми в юридичній та економічній літературі.

Аннотация. Доказано, что местные налоги и сборы имеют не только общегосударственное значение, но и европейское признание. Проанализирована научная литература последних лет, в которой они достаточно часто рассматривались в контексте общего плана. Подчеркнуто, что проблема недостаточно освещалась в юридической и экономической литературе.

Annotation. Local taxes and charges are proved to be not only of national importance, but of European recognition as well. Scientific literature of recent years was analysed in which they were often considered in the general context. Attention is drawn to the fact that they were not covered enough in the legal and economic literature.

Ключові слова: місцеві податки, місцевий бюджет, місцеві збори, податкові ставки, підприємці.

Однією з проблем органів місцевого самоврядування є недостатній обсяг дохідної частини місцевих бюджетів [1].

Мета дослідження полягає в науковій розробці і формулюванні висновків щодо вдосконалення правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні на сучасному етапі на основі аналізу матеріалів світової практики, вітчизняного досвіду та сучасного законодавства.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини фінансово-правового характеру, що впливають на діяльність органів виконавчої влади у сфері місцевого оподаткування. Їх аналіз зумовлює необхідність звернення до економічних, соціальних та інших аспектів місцевого оподаткування в Україні.

Питання, пов'язані з розробкою теоретичних і практичних засад наповнення місцевих бюджетів України, останніми роками перебувають у центрі уваги науковців, працівників органів державної виконавчої влади, місцевого самоврядування, фінансових органів, досліджуються у працях таких вчених-економістів, як: В. Андрущенко, В. Базилевич, Л. Баластрик, С. Булгакова, О. Василик, М. Гапонюк, В. Геєць, А. Даниленко, М. Долішній, А. Єпіфанов, А. Загородній, О. Кириленко, Н. Костіна, В. Кравченко, М. Кульчицький, В. Лагутін, І. Луніна.

Податки – обов'язкові платежі, що стягуються з юридичних та фізичних осіб до бюджету відповідного рівня в порядку і на умовах, визначених законодавством України.

Збори (обов'язкові платежі) – обов'язкові платежі фізичних та юридичних осіб за послуги, надані їм державними органами.

Зміст кожного виду податку розкривають його основні елементи: суб'єкт (платник податку); об'єкт податку; джерело податку; ставка податку; податкові пільги; строк сплати податку; спосіб сплати податку.

Місцевий збір – обов'язковий платіж, який згідно із законом запроваджується і зупиняється органом місцевого самоврядування на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці та зараховується до його бюджету.

Місцеві податки і збори перераховуються до бюджетів місцевого самоврядування в порядку, визначеному народними депутатами, що їх встановлюють. Стягнення не внесених в установленний термін місцевих податків і зборів здійснюються згідно з чинним законодавством.

Доходи органів місцевого самоврядування (місцевих бюджетів) складаються з таких видів:

1. Податки і збори, сформовані й закріплені на державному рівні:

а) податки, встановлення і справляння яких здійснюється виключно на державному рівні, а кошти цілком надходять до місцевих бюджетів (податок на землю);

б) податки, сформовані як відрахування від загальнодержавних податків (частка ПДВ, частка податку на прибуток, частина акцизного збору), і ті, що регулюються також тільки на державному рівні.

2. Податки і збори, що закріплюються на державному рівні, а сформовані на місцях органами самоврядування – власне місцеві податки і збори (туристичний збір, збір за місце для паркування транспортних засобів, податок на нерухоме майно тощо).

3. Місцеві неподаткові доходи, що також поповнюють доходи місцевих бюджетів і відображають фіскальну функцію (пені, ліцензійні збори).

Згідно з Податковим кодексом сьогодні в Україні справляються такі обов'язкові платежі:

1. Збір за паркування транспортних засобів, платниками якого є юридичні особи, фізичні особи – підприємці.

Ставка збору встановлюється за кожний день здійснення діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за 1 квадратний метр площини земельної ділянки, відведених для організації та здійснення такої діяльності, у розмірі від 0,03 до 0,15 відсотка мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Цей збір сплачується водіями на місці парковки [2, с. 266].

2. Туристичний збір, платниками якого є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства.

діти віком до 18 років;
інваліди, діти-інваліди та особи, котрі супроводжують інвалідів 1 групи;
ветерани війни;
учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;
особи, які прибули за путівками та курсівками в санаторії, будинки відпочинку, пансіонати, включаючи містечка та бази відпочинку;
особи, які прибули в курортну місцевість у службове відрядження;
дитячі лікувально-профілактичні, фізкультурно-оздоровчі та санаторно-курортні заклади.
Курортний збір справляється з платників за місцем їх тимчасового проживання. При зміні платником місця проживання в межах курортної місцевості курортний збір повторно не справляється.
Ставка встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 відсотка до бази стягування збору [2, с. 268].
3. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Платниками податку є фізичні та юридичні особи, у тому числі й нерезиденти, котрі є власниками об'єктів жилої площі.
Ставка податку встановлюється сільським, посиловим або міською радою у таких розмірах за 1 квадратний метр жилої площі об'єкта жилої нерухомості:

1. Для квартир, житлова площа котрих перевищує 240 квадратних метрів, і житлових будинків, житлова площа котрих перевищує 500 квадратних метрів, ставка податку складає 2,7 відсотка розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року.

2. Для квартир, житлова площа котрих не перевищує 240 квадратних метрів, і житлових будинків, житлова площа котрих не перевищує 500 квадратних метрів, ставки податку не можуть перевищувати 1 відсоток розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року [2, с. 265].

3. Єдиний податок – це місцевий податок, котрий використовують у спрощеній системі оподаткування суб'єктів малого підприємництва (юридичні та фізичні особи).

Платники податку. Зі вступом у силу 14 розділу 1-ї глави закріплені 4 групи платників єдиного податку, з 2013 р. додаються 5 і 6 групи.

1 група – фізичні особи підприємці, котрі не використовують працю найманих працівників та здійснюють роздрібну торгівлю товарів на ринку або надають побутові послуги населенню. Річний обсяг не повинен перевищувати 150 тис. грн.

2 група – фізичні особи підприємці, котрі здійснюють господарську діяльність за наданням послуг (крім операцій з нерухомістю та ювелірними виробами), також можуть здійснювати діяльність ресторанного бізнесу. Можуть використовувати найману працю у розмірі не більше 10 осіб. Річний обсяг доходу не може перевищувати 1 млн грн.

3 група – фізичні особи підприємці, котрі можуть не використовувати найману працю або кількість найманих робітників не перевищує 20 осіб, обсяг доходу не може перевищувати 3 млн грн.

4 група – юридичні особи будь-якої організаційно-правової форми, причому середня кількість робітників не може перевищувати 50 осіб, обсяг доходу не може перевищувати 5 млн грн.

5 група – фізичні особи підприємці, середня кількість робітників не більш 20 осіб, дохід не більш 20 млн грн.

6 група – юридичні особи, середня кількість робітників – не більше 50 осіб, дохід – не більше 20 млн грн.

Не можуть бути платниками єдиного податку:

особи, котрі здійснюють діяльність за проведенням та організацією ігрового бізнесу;

операцій з іноземними валютами;

діяльність пов'язана з підакцизними товарами;

видобуток корисних копалин;

страхові компанії;

ломбарди;

кредитні союзи;

нерезиденти.

Отже, практичне дослідження процесу формування місцевих бюджетів довело, що на сьогоднішній день місцеві органи влади не володіють достатніми фінансовими ресурсами для організації управління економікою і соціальною сферою на своєму рівні. Це обумовлено цілою низкою обставин:

високими рівнем концентрації фінансових ресурсів у державному бюджеті країни, що знижує значення регіональних і місцевих бюджетів у вирішенні життєво важливих для населення задач;

домінуючою роллю регулюючих доходів у структурі надходжень коштів до місцевого бюджету і низькою часткою закріплених за територіями податкових платежів;

діючою практикою формування місцевих бюджетів, при якій збережений поки що в своїй основі механізм централізованого встановлення нормативів відрахувань від регулюючих доходів, хоча вони й знаходяться у протиріччя з принципами бюджетної децентралізації;

тенденцією встановлення видатків униз за бюджетною системою без відповідного підкріплення дохідними джерелами, що призводить до дотаційності багатьох раніше збалансованих місцевих бюджетів.

У результаті проведеного дослідження виявлено, що місцеві бюджети – це не просто балансові розрахунки доходів і витрат, які мобілізуються і витрачаються на відповідній території, а й важлива фінансова категорія, основу якої становить система фінансових відносин, що складається між місцевими та державним бюджетом, а також усередині сукупності місцевих бюджетів.

Наук. керієн. Степанова Е. Р.

Література: 1. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформи місцевого самоврядування: розпорядження КМУ від 02.12.2009 р. № 1456-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nr_eg=1456-2009-%F0. 2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1329896557051809>. 3. Концепція реформи місцевого самоврядування : проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bizvolnet.org.ua/index.php?option=com_content&t_ask=view&id=201. 4. Про Раду регіонів : Указ Президента України від 09.04.2010 р. № 533/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=533%2F2010>. 5. Про поглиблення взаємодії місцевих органів виконавчої влади та

асоціацій органів місцевого самоврядування : Розпорядження КМУ від 06.09.2010 р. № 1797-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1797-2010-%F0>.